

Karjalainen taiteilija täyttää vuosia

GRIGORI AUER 50-VUOTIAS.



Taiteilija Auerin linnamainen koti Pitkänrannan Lammassaassa.

Jo tavallisen kuolevaisen elämässä pidetään viisikymmenkäännettä ihmisiän erikoisempänä merkikohtana. Taiteilijan suhtein tämä kymmenluku on suorastaan rajapyykki; jolle tähän mennessä taiteilija ole osoittanut kykyjensä voimaa, saavuttanut parhaintaan,

hän myöhemmin enää vain poikkeustapauksessa kykenee sitä tekemään. Taiteilijan elämäntyö on sikäli erikoislaatuinen.

Taiteilija Auer, joka täyttää ensi tammikuun 16 p:nä viidennenkymmenennen ikävuotensa ja jolle nämä tunnustuksen rivit merkkipäivän johdosta omistetaan, täyttää tässäkin suhteessa täysin mitoin osoitetun ehdon. Siksipä onkin Toukomiehellä erikoinen ja harvinaislaatuinen ilo onnitella omaa korkean tason omaavaa karjalaista taiteilijaansa ja toivottaa hänen työkaudelleen kaunista jälkisatoa.

Taiteilija Auer on sekä syntymältään, olemukseltaan että taiteilijatemperamentiltään ja -harrastuksiltaan aito karjalainen sanan parhaimmassa merkityksessä. Eivätkä nämä ominaisuudet ole pelkkää sattumaa. Taiteilija Auer on tosin syntynyt Pitkässä-rannassa, mutta polveutuu äitinsä puolelta kuuluisasta suomenpuoleisesta karjalaisesta laulajasuvusta, joten taipumukset ainakin osittain juontuvat perinnöllisyydestä. Suku on suorastaan vanhaa tervaskantoa: isoäiti saavutti tuon patriarkaalisen ajan korkean iän 103 vuotta, isoisä hieman korkeammankin. Taiteilijan äiti, Maria, muutti jo pienenä tyttösenä vanhemman veljensä mukana karjalaisen runokylän karstaisen katon alta kauas Laatokan liepeille Pitkänrannan silloiseen kyläpahaaseen. Täällä hän joutui naimisiin ja synnytti uhkean sisarusarjan 11 lasta, joista taiteilija on nuorimpia. Mainittakoon, että tästä lapsijoukosta kohosi toinenkin taiteilija — puheenaolevan vanhempi veli, Robert, nykyisin vainaja. Tämä teki itsensä aikoinaan huomatuksi Pietarin suurimpana taidekauppiana, tunnettuna taiteentuntijana ja niissä asioissa maailmaa laajalti matkustaneena miehenä. Taiteilijaveljekset elivätkin kauan aikaa yhdessä niin synnysijoilla Pitkässä-rannassa kesäisin kuin Pietarissa talvisin. Taiteilijain äiti oli viisas, tarmokas ja iloinen karjalaisemäntä. Isää, Dimitriä, muistellaan paikkakunnalla vieläkin harvinaisen lapsirakkaana ja helläluontoisena miehenä. Vanhemmiltaan taiteilija on ilmeisesti perinyt luonteensa selväpiirteisimmät ominaisuudet, lapsirakkauden, hellyyden, välittömyyden, suuren työtarmon ja voimakkaan viettymyksen maa-

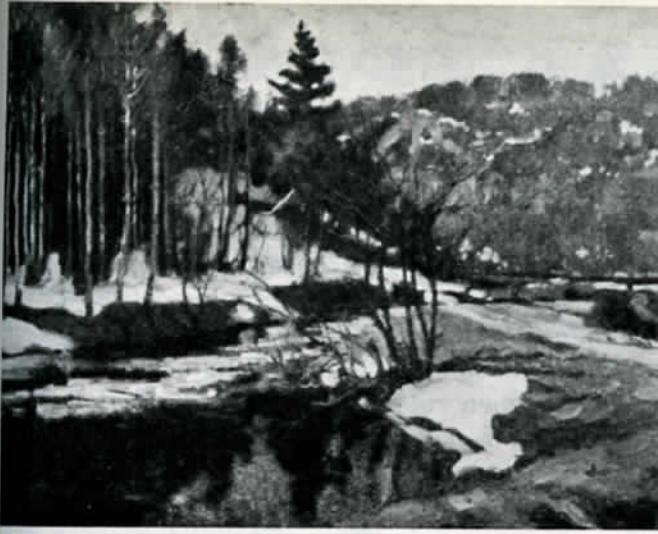
työhön. Taiteilija on oikea lasten ystävä ympäristössään. Onpa tämä taipumus ilmennyt etäisempiäkin kohtaan — taiteilijan huomattavina teoslahjoituksina kouluihin. Liikuttavalla hellyydellä ja huolella hoitaa taiteilija kesäisin pienen palstatilansa kukka- ja kasvitarhaa ja arastelemattomalla rohkeudella tarttuu lujakouraisesti auransa kurkeen takamaatilallaan Ristojassa raataen itse raskaimmatkin työt kuin leikkien, naapuriensa ihmettelyksi.

Taiteelliset taipumukset esiintyivät jo varhaisuoruudessa. 15-vuotiaana nuorukaisena Auer tuli veljensä luo Pietariin, opiskeli jonkun aikaa siellä, muutti sittemmin Helsinkiin ja pääsi Ateneumiin oppilaaksi, missä opiskeli m. m. kuuluisain taiteilijain oppilaana herättäen pian opettajainsa huomiota siinä määrin, että häntä kehoitettiin lähtemään Pariisiin opintojaan jatkamaan. Auer siirtyi kuitenkin ensin Pietariin, suoritti sikäläisen taideyhdistyksen 5-vuotisen kurssin kolmessa vuodessa ja matkusti vasta sitten ulkomaille oleskellen vv:na 1905—7 Italiassa, jonne hän toistamiseen matkusti vuodeksi 1911. Kumpaisellakin ulkomaanmatkallaan taiteilija kävi Pariisissa viipyen siellä edellisellä kerralla puolisen vuotta ja poiketen milloin pitemmäksi, milloin lyhemmäksi ajaksi muihinkin huomattaviin taidekeskuksiin Saksassa, Itävallassa, Unkarissa, Hollannissa y. m. Laajojen matkojensa ja monella taholla suoritettujen ahkerien ja perinpohjaisten opiskelujen avulla Auerin suuret taiteilijataipumukset saivat mitä parhaimman koulutuksen, ja hänestä kehittyi vuosien kuluessa täysin kypsyt, varma ja itsenäinen väritäiteilija, erikoisalananaan maisemamaalaus öljy- ja vesivärein. Alotekykyäkään ei Auerilta ole puuttunut. Ateneumissa ollessaan taiteilija Sallisen parhaana koulutoverina hän yhdessä tämän kanssa rupesi vaatimaan alastoman mallin käytäntöön ottamista. Tosin liian radikaalisuutensa vuoksi nämä molemmat taiteilijanalut pitkätukkaisina taiteilijan »planttuina» karkoitettiin laitoksesta. Mutta nykyisin on, kuten tunnettua, Auer—Sallisen viittoma suunta vallassa.

Aikaisempina vuosinaan Auer oleskeli suurimmalta osaltaan ulkomailla, etupäässä Venäjällä, pääpaikkakaan Pietari. Venäjällä hän ansaitsi niin taiteilijakannuksensa kuin elinkeinonsa; kotiseutu, Laatokan ranta, oli siihen aikaan hänelle vain viihtyisiä kesäinen



Taiteilija Auer kauniissa kodissaan.



Taiteilija Auerin tauluja: Maisema.

puhahduspaikka, jonne voimakas verenveto kutsui milloin Krimin rannoilta, milloin muusta maailmasta. Vasta vuoden 1914 jälkeen oman uuden upean huvilan valmistuttua Pitkänrannan vastapäätä olevaan luonnonkauniiseen Lammatsaareen Sortavala—Pitkäranta laivaväylän varrelle alkaa Pitkäranta muodostua taiteilijan vakinaiseksi olopaikaksi. Maailmansodan viime ajoista lähtien Pietarin tien tukkeuduttua taiteilija lopullisesti kotiutui synnyinseudulleen. Maailman markkinoiden ja niiden ohella omaisuutensa suurimman osan menettäminen oli taiteilija Auerille raskas taloudellinen tappio — täytyihän jättää Pietariin koskemattomana komea koti, jossa oli m. m. paljon mitä arvokkainta kokoomatavaraa, kuten antiikkikalustoa, suurten mestarien tauluja y. m., puhumattakaan omista valmiista tuotteista ja muusta omaisuudesta. Kohtalon arpa koitui kuitenkin toisaalta suureksi voitoksi kotiseudulle, Karjalan heimolle ja isänmaalle. Tästä lähtien taiteilija saattoi kokonaan omistautua omiin oloihinsa. Laatokan pohjoisrannikon jylhä luonnonkauneus ja varsinkin Valamon saari selällinen suuremmoisine nähtävyyksineen saivat hänestä mitä uskollisimman, innoittuneimman ja ainakin toistaiseksi vertaansa vailla olevan tulokitsijan. Lähes parinkymmenen vuoden ajan tämä työ on taukoamatta kestänyt kesät talvet. Vain väliaikoina, lyhyinä levähdys- ja tuotteiden näyttölepanokausina, jolloin taiteilijankin täytyy ajatella itseään ja taloudellista olemassaoloaan, se on keskeytynyt. Näinä vuosina Auerin laatokkalaiset maisema- ja kukkataulut ovat pääasiallisesti syntyneet ja kaunistavat parhaallaan satojen suomalaisten taiteentäydäntävien koteja. Hänen tuotteittensa luonnonraikas todellisuustuntu, intuitiivinen näkemys, runollinen hohde ja tekniikan korkea taso takaavat näet niille pysyvän arvon ja yleisömenekin. Ne monet kymmenet taidenäyttelyt, joita taiteilija on tuontuostakin eri seuduille maattamme järjestänyt, vieläpä sen ulkopuolellekin, ovat olleet siitä parhaana todistuksena. Yksinpä se tapakin, jolla hän tuotteitaan esittelee, puhuu mestarin puolesta.

Näin lyhyen esityksen puitteissa käy mahdottomaksi edes osapuilleen arvioida taiteilija Auerin laajan ja monipuolisen tuotannon eri puolia. Tiedetäänhän hänen olevan meillä ainutlaatuisen asian-

tuntijan ja mestarin m. m. vanhojen taideteosten restauroimisen erikoisalalla. Auerin akvarellimaalaus taas ansaitsisi aivan erikoiskäsittelyn. Kaiken kaikkiaan Laatokan Karjalalla on Auerissa ensimmäinen suuri taiteilijansa.

Mutta taiteilija Auer on erikoinen ihmisenäkin. Taiteilijaimme joukossa Auer nauttii jakamatonta tunnustusta harvinaisen hyvänä toverina. Ehkäpä eräänlaisena todisteena tästä voitaneen pitää useiden tunnettujen taiteilijaimme tiheät käynnit, jopa pitempikäiset oleskelut Auerin vieraanvaraisessa ja viihtyisässä kodissa, jonka hyvän haltijattaren hän oli »löytännyt» ja aikaisin nuoruusvuosina Pietarissa ollessaan. »Grishka veli» lukeutui aikoinaan suuren runoilijamme Eino Leinon lähimpään veljeskuntaan, muita mainitsematta. Tämän kirjoittaja tuntee taiteilijan nuoruusvuosilta saakka ja voi omakohtaisista kokemuksistaan tehdä tämän tunnustuksen. Ne nuoret taiteilijanalut, jotka vuosikausien kuluessa ovat nauttineet Auerin opastusta ja apua, voisivat paremminkin puhua tästä puolesta. Kaikki, jotka tavalla tai toisella ovat joutuneet kosketuksiin taiteilija Auerin kanssa, antaisivat varmasti yhtä avoimen toteamisen. Samaa on sanottavana yksinkertaisella kansalaisellakin siinä suhteessa merkillisestä miehestämme.

Taiteilija Auer luonnehtii kaltaisiaan sanalla »haputti». Sana ei ole sellaisenaan varsin sanova, ja sen merkitys rajoitetulla käyttöalueella tuntuu melko yksipuoliselta. Kuitenkin sen nojalla, että taiteilijaa itseään se miellyttää, vaikkapa se merkitsee vain lyhimmiten *huimapäätä*, rohkenen sitä käyttää taiteilijasta itsestään eräin puolustuksin. Jos eliminoi sanalta sivuvivahdukset, merkitsee haputti Auerin käyttämänä samaa kuin *olla oma itsensä*. Tätä juuri



Auer: Veneitä valkamassa.

Joulu, joulu . . .



Tänään on meille syntynyt Vapahtajamme Bellehemissä. Joulujuhlaaksi nimitämme tätä suurta päivää. Valon juhla on jälleen täyttänyt maailman pyhällä voimallaan. Nöyrin sydämin ja hiljaisin mielin asetumme taivaisten valojen eteen. Pois ovat väistyneet arkiset huolet, elämän taistelu on hetkeksi tauonnut.

Kansoilla on tänään puhumista Jumalalle. Sen julkilausumista ei voi enää pidättää. Sydän on täynnään. Sen voi avata vain Hänen edessään.

Sillä kaikki, mitä siellä on, kuuluu vain Jumalalle. Kärsimystä siellä on, kyynelötöntä itkuakin on siellä. Tämän voimme avata Jumalalle. Hänellä on voimaa päästää meidät raskaiden taakkojemme alta. Hänellä on maailman valo.

Tänään on Joulu ja me sytytämme jouluvalkeat. Jouluvalkeat sytytämme sydämiimme. Samalla syttyy hiljainen rukous Bellehemin lapsen puoleen. Me tahdomme polvistua jumalallisen lapsen eteen, sillä Hänellä on voima.

Jouluun sisältyy paljon. Ilo ja riemu sisältyy siihen, kiitollisuus sisältyy siihen. Jouluvalot häikäisevät silmämme. Tänään on taivas lähellä maailmaa.

Sytytkää kirkkaat jouluvalot, sytytkää kansallemme! Sytytkää jokaiselle ihmiselle! Luokaa uusi elämä, uusi sydän, uusi voima!

Juulia Allila.

SYKSYÄ.

I.

Niinkuin kiinalainen keltainen
makaa maahan pudonneena lehti,
toinen indiaani-punainen
sen vierelle jo lepäämähän ehti;
se syksyn merkki on.

Vereni tunnen verkkaan kulkevak,
jäsenet raskaksi kuin ruosterauta,
eloni syksytumman tuntuksaks,
kuin mies, min eessä haamoittavi hauta;
se syksyn merkki on. —

II.

Korjatut on sadot kultaiset,
ne aarteina on viety aittaan, latoon,
on niityt, pellot järvi-aavaiset,
ei kahlitut oo veräjien patoon;
korjatut on sadot kultaiset.

Lyö sadepisaraiset ikkunaan,
ne soittaa niinkuin riemujuhla-kellot,
isäntä tarttunut on Bibliaan:
soi hänelle taasen armon niityt, pellot;
lyö sadepisaraiset ikkunaan.

III.

On myllärillä kyllin työtä nyt,
yöt, päivät myllynsä nyt surraa, pyöri,
kuin mettininen, mi kukkain ympärillä hyöri,
mi parhaan aarteensa on löytänyt;
on myllärillä työtä nyt.

Hymyilee lumivalokomekkomies,
kun hääriää muurahaisna säkkein kanssa,
hän tietää: uhkaa ei nyt nällän ansa,
ei uhkaa petäjäläsen petun les;
hymyilee lumivalokomekkomies! —

Ruupert Kainulainen.

hän onkin kiireestä kantapäähän. Joka tuntee tulieluisen taiteilijan, pitää sanonnan hyvin sattuvana. Vai mitä on sanottava esim. siitä tapauksesta taiteilijan nuoruuden päivistä, jolloin hän eräessä kansanjuhlassa pahimpana sortoaikana heilautti santarmilta lakin päästä, kun tämä ei halunnut paljastaa päätään Maamme-laulun aikana? Välittömyys, rohkeus, huimapäisyys — kaikki, mikä sisältyy myönteisenä sanaan haputti — on Auerille luonteenomaista niin sanoissa kuin teoissa. Se on sitä sielun nuorekkuutta, jota eivät edes lisääntyneet ikävuodet ole kyenneet karistamaan pois oikean haputin riitungeistä, niin monta uhkaavaa kepposta kuin siitä on ollutkin asianomaiselle aiheutua, — viitattakoon vain siinä suhteessa häneen uhkarohkeana purjehtijana.

Yhtä mestarillinen kuvaaja kuin Auer on värein, on hän sanoinkin pakiñoimisessa. Juttelijana hän on verraton! Hänen hauskoja, värikkäitä ja ilmeikkäitä tarinoitaan kuulemaan ei väsy hevillä, kenelle vain on tarjoutunut siihen tilaisuutta. Kun tähän kaikkeen liittyy kertojan veikeä hyväntuulisuus ja kaikelle inhimillisyydelle ymmärtäväinen huumorintaju, viihtyy mielellään hänen seurassaan. Kerta kaikkiaan taiteilija Auer on hauska ja miellyttävä seurustelutoveri-taiteilija tälläkin alalla!

Karjalaisina olisimme ilman Aueria paljoa vailla. Toivokaamme hänelle ikää vielä monia vuosikymmeniä! Laaajat ystävä- ja tuttavapiirit ja lukemattomat Auerin ihailijat, jotka pitävät hänestä taiteilijana ja ihmisenä, yhtyvät sydämellisesti tähän toivotukseen.

Arsi Pantsu.